

Jadwiga Rauhutowa, Boško Babič, Witold Hensel

Debrešte, S. R. Macedonia

Informator Archeologiczny : badania 11, 300-301

1977

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

DEBREŠTE, S.R. Macedonia

Polska Akademia Nauk
Instytut Historii Kultury
Materialnej
Museum Narodowe w Prilepie

Badaniami kierowała ze strony polskiej dr Jadwiga Rauhutowa, ze strony macedońskiej dyrektor Muzeum w Prilepie Boško Babić. Nadzór naukowy sprawował osł. rzecz. PAN prof. dr Witold Hensel. Finansowało Muzeum Narodowe w Prilepie. Czwarty sezon badań. Osadnictwo późnorzymskie, wczesnobizantyjskie i wczesnośredniowieczne.

W bieżącym sezonie eksplorowano następne działki położone w pobliżu bramy wschodniej twierdzy bizantyjskiej, na zachód od odkrytych w poprzednich sezonach, murów bazyliki i baptysterium. Uzyskane materiały pochodzą z czterech faz chronologicznych: z IV/V, VI, VIII/IX i X-XII wieku.

Z IV/V stulecia odsłonięto fragment muru kamiennego, szerokości 1,20 m stanowiącego dalszą część budowli roskopanej częściowo w latach poprzednich. Na murze i podobnej konstrukcji zbudowane zostały fragmenty absydy bazyliki. Stanowi ona prawdopodobnie fragment dużej budowli publicznej.

Stosunkowo najwięcej i zarazem najciekawszych informacji dotyczy VI stulecia, tj. okresu budowy i użytkowania bazyliki. Z tego czasu pochodzi, odsłonięta prawie całkowicie, część wschodnia budowli kamienną z galerią długości 5 m wraz z zachowaną in situ w ścianie wschodniej galerii bazą kolumny. W ścianie wewnętrznej znajdował się otwór wejściowy szerokości 0,90 m. Ślady jego zamurowania świadczą o opuszczeniu w pewnym okresie budynku, a następnie przebudowie i ponownym jego użytkowaniu. W ziemi wypełniającej galerię znaleziono liczne kawałki naczyń szklanych i szkła okiennego. Wydaje się, że budowla ta wyróżniająca się solidną konstrukcją murów kamiennych sponożonych sprawa, mogła stanowić rezydencję biskupa lub miała inne ważne przeznaczenie w ówczesnej administracji świeckiej.

W obrębie cerkwi odsłonięto dalsze dwa grobowce /nr 70 i 71/ wymurowane z kamieni i płyt cegalnych, pokryte płytami kamiennymi. Na jednej z płyt, po stronie wewnętrznej, znajdował się wyryty krzyż równoramienny. Na dnie grobowców zalegały szczątki szkieletów. Ponieważ układ ich był częściowo przemieszany, można sądzić, że i te groby zostały obrabowane. Tylko na czasce szkieletu 71 zachowały się złote nitki z rozłożonej tkaniny, którą owinięto głowę zmarłego.

Relikty osadnictwa z VIII/IX wieku stanowi zapewne jama wypieniona kości zwierzęcymi, a interpretowana jako piwniczka w budynku kamiennym o konstrukcji drewnianej, który uległ całkowitemu zniszczeniu.

Z X-XII wieku pochodzą natomiast groby w obstawie kamienną. Do ciekawszych należy pochówek w którym zalegały bezpośrednio nad sobą dwa szkielety nr 44 i 44a. Przy czasce szkieletu 44 znaleziono dwa srebrne kabłączki skroniowe, na palcu lewej ręki pierścienek srebrny zdobiony granulacją, a w pobli-

du paza pięć srebrnych monet różnych emisji z czasów panowania Michała VII i jego żony Marii /1071-1078/.

Interesujący wydaje się być także grób skrzynkowy nr 68, zbudowany z kamieni i płyt ceglanych, pozbawiony kości ludzkich. Wypełnisko grobu stanowiła sieć, miejscami przepalona, z licznymi kamieniami, wśród których znaleziono drobne kości zwierzęce. Prawdopodobnie był to grób zastępczy, na którym odprawiono uroczystość pośmiertną.

Z zabytków ruchomych uzyskanych w bieżącym sezonie na uwagę zasługują monety rzymskie i wczesnobizantyjskie, fibule/w tym jedna srebrna/, oraz duże ilości ułamków szkła. Ponadto natrafiono na sułże żelazne oraz fragment łupy żelaznej wskazujące na miejscową produkcję wyrobów żelaznych.

Badania będą kontynuowane.

S U D A N

KADERO

Stacja Archeologii Śródziemnomorskiej w Kairze
Museum Archeologiczne
w Poznaniu

Badania wykopaliskowe prowadził doc.dr hab.Lech Krzyżaniak. Finansowała polska Stacja Archeologii Śródziemnomorskiej UW w Kairze. Piąty i szósty sezon badań. /sezon 1976 i 1977/ Osada wraz z cmentarzyskiem z ok. 4000 pne /neolit/ oraz cmentarzysko kultury meroickiej z I poł. I tys.ne.

Kontynuowano eksplorację wykopaliskową w osadzie neolitycznej. W trakcie obu kampanii założono dwa wykopy, w północnej i południowej części osady, o łącznej powierzchni 168 m². Wykopy zakończono na dwu kulminacjach wysokościowych pagórka, które okazały się koncentracjami bogatej zawartości kulturowej, składającej się z bardzo licznych fragmentów żaren i innych wyrobów kamiennych fragmentów naczyń glinianych oraz szczątków zwierzęcych.

Około 88% wszystkich szczątków ssaków znalezionych dotąd w osadzie należy do zwierząt domowych. Wśród nich zdecydowanie przeważają szczątki domowej krowy, a na drugim planie znajdują się kości owcy i kozy; odkryto także szczątki domowego psa. Badania licznych odcisków ziaren, znajdujących się na ceramice, wskazują na uprawę /sorgo/ i 2 odmian prosa.

W obrębie wykopu eksplorowanego w północnej części osady odkryto także 3 pochówki ludzkie. Dwa z nich są współczesne osadzie neolitycznej i zawierały szkielety ludzkie ułożone w pozycji z silnie podkurozonymi nogami. Jeden grób neolityczny zawierał kompletny okaz tzw. dłuta kamiennego i zbrojnik półkniępcowaty. Trzeci grób jest niewątpliwie znacznie późniejszy od osadnictwa neolitycznego. W odróżnieniu od pochówków neolitycznych i meroickich miał on prawie 2 m głębokości, odkryto w nim resztki belkowania stropowego komory grobowej oraz szkielet ludzki ułożony na wznak, głową na wschód.